

Dr inż. Ewa Baran

Katedra Polityki Gospodarczej
Uniwersytet Rzeszowski

Aktywność samorządów gmin górskich w realizacji rozwoju zrównoważonego

WPROWADZENIE

Nowoczesne podejście do rozwoju regionalnego mocno akcentuje orientację na wzmocnienie konkurencyjności regionów jako podstawowego kierunku polityki regionalnej. Taki sposób myślenia o rozwoju regionalnym wyraża się w podejmowaniu działań sprzyjających trwałej przewadze konkurencyjnej regionów stanowiącej podstawę ich trwałego i zrównoważonego rozwoju [Gralak 2000, s. 93–102; Hausner, 2001, s. 9–34,].

Gmina ze względu na posiadane kompetencje względem środowiska może w pełni wypełniać konstytucyjny obowiązek programowania swojego rozwoju zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju [Giordano, 2005, s. 123]. Realizacja nowoczesnych strategii rozwoju lokalnego, opartych na zasadach rozwoju zrównoważonego, może stać się źródłem przewagi konkurencyjnej względem innych jednostek.

Aby jednostka była konkurencyjna musi wzbudzać zainteresowanie wśród potencjalnych klientów, którymi mogą być mieszkańcy, inwestorzy, turyści, wczasowicze, osoby zainteresowane zmianą miejsca zamieszkania itp. Musi sprostać ich gustom i oczekiwaniom poprzez dostarczanie satysfakcjonujących propozycji, które zgodne są z ich oczekiwaniem. A zakres tych usług musi być bogatszy i atrakcyjniejszy od oferty innych konkurentów. Z dotychczasowych badań wynika, że regiony słabiej rozwinięte nie wzbudzają większego zainteresowania, mimo posiadania interesujących walorów [Surówka, 2007, s. 646]. Może wynikać to ze słabego zaangażowania lokalnych zasobów w tworzenie podstaw rozwoju. Zasoby te stanowią o specyfice wytwarzanych produktów i usług, których oferta staje się źródłem konkurencyjności w wymiarze lokalnym. W przypadku jednostek samorządowych ich atrakcyjność przejawia się w posiadaniu dogodniejszych warunków życia dla mieszkańców, w zachętach sprzyjających rozwojowi działalności gospodarczej, a w gminach posiadających walory środowiska naturalnego – w przygotowaniu specyficznej oferty dla realizacji potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych.

Tereny górskie to obszary o wyjątkowych walorach krajobrazowych. Z tego też względu pełnią one społecznie ważną rolę obszarów turystycznych i wypoczynkowych. Są to obszary posiadające cenne z ogólnospołecznego punktu widzenia zasoby środowiska – wysoką jakość obszarów górskich podkreśla duży udział powierzchni gmin górskich objętych różnymi formami ochrony. Stąd w realizacji strategii rozwoju, szczególne uzasadnienie znajduje rozwój zrównoważony obszarów wiejskich tego regionu.

Przemiany na poziomie lokalnym są stymulowane odpowiednimi działaniami władz samorządowych, których decyzje wyznaczają kierunki rozwoju. Służy on głównie lokalnym społecznościom, ale również wpisuje się w procesy zmian na poziomie makro. Ważnym czynnikiem zapewniającym zarówno aktywizację gospodarczą, jak i odpowiedni standard warunków życia społeczeństwa jest dobrze rozwinięta infrastruktura.

Ponieważ w gestii samorządów gminnych leżą działania w zakresie rozwoju infrastruktury, w opracowaniu podjęto zagadnienie inwestycji infrastrukturalnych gmin, które służą realizacji rozwoju zrównoważonego. Ważnym problemem są również działania samorządów w zakresie wykorzystania i promocji walorów gminy dla budowania pozycji konkurencyjnej na bazie specyficznych zasobów, jako endogennych czynników rozwoju. Realizację powyższego zadania oparto na analizie materiału źródłowego, pochodzącego z przeprowadzonych w 2008 r. wywiadów z przedstawicielami samorządów gmin regionu karpackiego.

Przy doborze jednostek samorządowych posłużono się rozporządzeniem MRiRW z 11.04.2007, w którym wyróżniono cztery strefy obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie (ONW). W badaniach uwzględniono tylko jednostki zaliczane do strefy górskiej (44 gminy) oraz do strefy o specyficznych utrudnieniach gospodarowania (50 gmin) położone na terenie Karpat – ostatecznie uzyskano dane z 90 gmin. Administracyjnie należą one do trzech województw: małopolskiego, podkarpackiego i śląskiego. Liczne utrudnienia w gospodarowaniu związane są z położeniem geograficznym – tereny góryste oraz przygraniczne, oddalone od centrów gospodarczych, nasilają zagrożenie marginalizacją społeczno-gospodarczą.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU OBSZARÓW GÓRSKICH

Obszary górskie zajmują w Polsce niewielki odsetek powierzchni i występują głównie w południowej części kraju, gdzie ciągną się pasma Karpat i Sudetów. Niezależnie od ich zasięgu pełnią one ważne funkcje społeczno-gospodarcze o znaczeniu ponadlokalnym. W literaturze wymienia się szereg swoistych „usług” o charakterze gospodarczym i środowiskowym, z których korzystamy dzięki obszarom górskim [Musiał 2008, s. 145–150; Czudec, 2008, s. 11–12; Rieder, 1994, s. 15–20].

Społeczności tych terenów – ich „gospodarze”, decydują o zagospodarowaniu obszaru pozostając pod wpływem licznych uwarunkowań, wynikających zarówno ze specyfiki obszaru, jak i przemian społeczno-gospodarczych oraz realizowanej polityki rozwoju. Szczególnie te ostatnie czynniki mają szeroki wymiar ponadlokalny – globalizacja procesów społeczno-gospodarczych oraz realizacja celów polityki kształtowanej na poziomie Unii Europejskiej. Rozwój zrównoważony jako priorytet polityki UE i norma konstytucyjna RP mają szczególne uzasadnienie w kształtowaniu rozwoju obszarów górskich.

Specyfika warunków naturalnych wpływa na sposoby zagospodarowania terenu i według GUS-u w 2005 r., w strukturze powierzchni ogólnej badanych gmin dominowały lasy i grunty leśne stanowiące ponad 50%. Dopiero na drugim miejscu znalazły się użytki rolne, które zajmowały blisko 40% powierzchni ogólnej, natomiast ponad 10%, stanowiły pozostałe grunty i nieużytki. Dlatego w gospodarce regionu dominują produkcyjne działy rolnictwa i leśnictwa. Pełnią one także ważne funkcje pozagospodarcze (pośrednio gospodarcze), które nie mają bliskiego związku z celami ekonomicznymi. Znaczenie funkcji pozagospodarczych wzrasta wraz z postępem cywilizacyjnym. Wynika to z jednej strony, ze wzrostu zapotrzebowania na te funkcje, a z drugiej strony powodowane jest wzrostem znaczenia lasów dla utrzymania równowagi w środowisku przyrodniczym a w przypadku rolnictwa z kształtowaniem atrakcyjnych krajobrazów antropogenicznych. Fakt ten sprzyja rozwojowi sfery usług o charakterze rekreacyjno- wypoczynkowym, przez co turystyka staje się wiodącą dziedziną gospodarki wielu gmin górskich.

Na uwagę zasługuje również fakt, że w gminach górskich obszary prawne chronione stanowiły ponad 80%, natomiast w gminach ze specyficznymi utrudnieniami o blisko 6% mniej. Potwierdza to tezę, że zwiększanie się udziału obszarów chronionych w powierzchni ogólnej następuje w miarę przechodzenia do kategorii ONW charakteryzujących się gorszymi warunkami agroekologicznymi. W 2007 r., przy 3,72-procentowym udziale badanych gmin w powierzchni ogólnej kraju, występujące tu parki narodowe stanowiły ponad 23% powierzchni parków narodowych w kraju, parki krajobrazowe 11,2%, a obszary chronionego krajobrazu 7,3% [Baran, Grzebyk, 2008, s. 80]. Duży udział powierzchni obszarów chronionych niesie ograniczenia możliwości gospodarczego wykorzystania terenu, a ochrona przyrody staje się priorytetem.

AKTYWNOŚĆ SAMORZĄDÓW W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA WALORÓW GMIN GÓRSKICH

Jeśli spojrzymy na obszary wiejskie przez pryzmat ich wielofunkcyjności, to zauważyć można wzrost znaczenia funkcji o charakterze konsumpcyjnym

(mieszaniowe, rekreacyjne, kulturalne i socjalne) [Wilkin, 2008, s. 93]. W związku z tym koniecznością staje się budowa i modernizacja podstawowych elementów infrastruktury zapewniającej przyszły rozwój wsi zgodny z występującymi tendencjami rozwoju – potrzebą wielofunkcyjności obszarów wiejskich i polityką wspierającą ich rozwój zrównoważony.

W przypadku regionów o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego podstawowe znaczenie ma: modernizacja infrastruktury oraz wsparcie rozwoju transeuropejskich sieci infrastrukturalnych, kreowanie sprzyjającego środowiska biznesowego, zasadnicza poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz stymulowanie rozwoju przedsiębiorstw, w tym przede wszystkim podmiotów małych i średnich [Szlachta, 2009, s. 153]. Zdolność konkurencyjna jednostek gospodarczych w dobie postępującej globalizacji zależy nie tylko od efektywności samej przedsiębiorczości, ale od sprawności funkcjonowania terytorialnych systemów społeczno-gospodarczych i ich zdolności do kreowania nowoczesnych struktur regionalnych, coraz efektywniej wykorzystujących endogeniczny potencjał rozwojowy [Ślusarz, Kadyjewski, 2009, s. 98].

Wykorzystanie endogennych czynników w rozwoju regionalnym wiąże się ściśle z pobudzeniem rozwoju lokalnego opierającego się na oddolnych inicjatywach. To zaś wymaga tworzenia odpowiednich struktur, instytucji sprzyjających takim działaniom [Górka, 1999, s. 267].

Samorząd terytorialny jest jedną z najważniejszych instytucji w demokratycznych społeczeństwach, bo umożliwia najbardziej bezpośredni wpływ lokalnych społeczności na kierunki przemian w sferze gospodarczej, społecznej, kulturalnej i przyrodniczej [Czudec, 2009, s. 117–118].

Najczęściej stosowanymi instrumentami leżącymi w gestii władz gminnych, które mogą stymulować rozwój obszarów wiejskich, są instrumenty planistyczne i infrastrukturalne [Filipiak i inni, 2005, s. 93–111].

W ocenie aktywności samorządów uwzględniono realizowane w latach 2000–2007 inwestycje infrastrukturalne, działania służące promocji walorów oraz zamierzenia służące wykorzystaniu specyfiki gminy.

Gminy karpackie wykazały zróżnicowaną aktywność inwestycyjną – zazwyczaj realizowano 4–5 projektów (średnia 4,6). W latach 2000–2007 odnotowano trzy gminy, które nie podjęły żadnych inwestycji (Jeleśnia, Jordanów i Łodygowice), a w 10-ciu jednostkach zrealizowano tylko 1 lub 2 przedsięwzięcia – łącznie stanowiły one 14,4% ogółu badanych gmin. Na drugim biegunie znalazło się 15,6% gmin o największej aktywności inwestycyjnej (7–9 inwestycji), przy czym gmina Łapsze Niżne realizowała najwięcej – 9 inwestycji.

Okazało się, że wśród gmin o niższej aktywności inwestycyjnej przeważały jednostki zaliczane do strefy o utrudnionych warunkach gospodarowania – ze średnią 4,5; zaś wśród gmin o wyższej aktywności inwestycyjnej przeważały gminy górskie – przy średniej 4,7 inwestycji na gminę podejmującą aktywność.

Średnie wojewódzkie wyniosły odpowiednio: w małopolskim – 4,8, podkarpackim – 4,2 a w śląskim – 3,8 inwestycji na gminę.

Niezależnie od przyjętego kryterium podziału gmin, w strukturze rodzajowej inwestycji (tabela 1) dominowały projekty poprawiające sieć komunikacyjną – $\frac{3}{4}$ jednostek. Do działań priorytetowych należały także inwestycje oświatowe, choć w podziale na województwa dały się zauważyć wyraźne dysproporcje pomiędzy gminami śląskimi i małopolskimi. Okazało się również, że w gminach o specyficznych utrudnieniach częściej inwestowano w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, zaś samorzady gmin górskich prawie dwukrotnie częściej inwestowały w rozwój turystyki.

Tabela 1. Inwestycje infrastrukturalne podejmowane w latach 2000–2007
(% wskazań)

Wyszczególnienie	Rodzaj gmin		Województwo			Ogółem
	Górskie	O specyf. utrudnieniach	małopolskie	podkarpackie	śląskie	
Instalacje wodne	41,5	47,8	44,2	43,5	50,0	44,8
Kanalizacja	56,1	60,9	57,7	65,2	50,0	59,8
Drogi	73,2	78,3	78,8	69,6	66,7	74,7
Przygotow. terenów pod inwestycje	2,4	2,2	3,8	0	0	2,3
W zakresie turystyki i rekreacji	63,4	32,6	50,0	43,5	41,7	48,3
W zakresie ochrony środowiska	31,7	30,4	28,8	39,1	25,0	31,0
Inwest. zdrowotne	46,3	21,7	44,2	21,7	8,3	33,7
Oświatowe	65,9	60,9	73,1	56,5	41,7	64,4
W zakresie kultury	36,6	41,3	42,2	34,8	33,3	40,2
Sportowo-rekreacyjne	53,7	65,2	61,5	56,5	58,3	59,8

Źródło: badania własne.

Za wiodące należy także uznać wyposażanie gmin w sieć kanalizacyjną, co wyraźnie zauważa się w strukturze działań gmin podkarpackich, gdzie według GUS-u, od 2005 r. kanalizacja występowała we wszystkich badanych gminach.

Największe dysproporcje pomiędzy gminami, zarówno uwzględniając ich podział na strefy ONW, jak i przynależność administracyjną wystąpiły w zakresie poprawy opieki zdrowotnej. Typowy dla obszarów wiejskich rozwój przedsiębiorczości na małą skalę powodował, że rzadko wystąpiły działania przygotowujące tereny pod inwestycje – podjęły je tylko dwie gminy małopolskie.

Doceniając specyfikę lokalnego środowiska i kreując rozwój lokalny samorządy podejmowały działania służące promocji swoich walorów – zestawione w tabeli 2. Najczęściej stosowaną do 2007 r. formą promocji był Internet.

Tabela 2. Działania samorządów w zakresie promocji walorów gminy (% wskazań)

Wyszczególnienie	Rodzaj gmin		Województwo			Ogółem
	Górskie	O specyf. utrudnieniach	małopolskie	podkarpackie	śląskie	
Wyznaczanie i opis ścieżek rowerowych	65,1	66,0	66,0	65,2	64,3	65,6
Opis i wyznaczanie tras turystycznych	27,9	36,2	32,1	30,4	35,7	32,2
Opisy obiektów	32,6	21,3	34,0	8,7	28,6	26,7
Foldery, książki	81,4	76,6	84,9	73,9	64,3	78,9
Kontrola stanu środowiska	41,9	14,9	37,7	8,7	21,4	27,8
Strona internetowa	88,4	95,7	94,3	87,0	92,9	92,2
Związki z innymi gminami	69,8	53,2	64,2	56,5	57,1	61,1
Imprezy plenerowe	72,1	70,2	75,5	65,2	64,3	71,1

Źródło: badania własne.

Dokładniejsze informacje dostępne były w wydawanych folderach i książkach, powszechne było także organizowanie imprez plenerowych oraz wyznaczanie i opis ścieżek rowerowych. Gminy górskie bardziej angażowały się w nawiązywanie kontaktów poprzez tworzenie związków z innymi jednostkami zarówno krajowymi – często sąsiadującymi, jak i zagranicznymi. Ta grupa gmin wykazywała również większą troskę o jakość zasobów przyrody poprzez kontrolę stanu środowiska. W zakresie tego działania stwierdzono ogólnie wyraźniejsze różnice pomiędzy badanymi grupami gmin.

Mając na uwadze przyszły rozwój władze gmin w różny sposób zamierzają wykorzystywać specyficzne ich zasoby i właściwości – zestawienie w tabeli 3. W planowanych działaniach najwyższą rangę zyskała promocja walorów przyrodniczych, choć podział na województwa ujawnił wyraźniejsze różnice pomiędzy gminami małopolskimi i śląskimi. Przyroda jest docenianym zasobem, przyciągającym uwagę osób poszukujących odpoczynku w czystym środowisku, o atrakcyjnym i urozmaiconym krajobrazie, pozwalającym jednocześnie na rozwój turystyki dostarczającej dochodu lokalnej społeczności. W działaniach promocyjnych ważne miejsce zajmują również walory historyczne w formie zachowanych obiektów i podtrzymywanej tradycji regionu.

Zaprezentowana struktura działań promocyjnych świadczy o ogólnie największej popularyzacji walorów gmin województwa śląskiego.

**Tabela 3. Zamierzenia samorządu służące wykorzystaniu specyfiki gminy
(% wskazań)**

Wyszczególnienie	Rodzaj gmin		Województwo			Ogółem
	Górskie	O specyf. utrudnieniach	małopolskie	podkarpackie	śląskie	
Promocja gminy ze względu na jej specyfikę przyrodniczą	83,7	76,6	75,5	91,3	85,7	80,0
Promocja gminy ze względu na inne cechy	32,6	34,0	28,3	39,1	50,0	33,3
Poprawa stopnia wykorzystania walorów	32,6	25,5	28,3	39,1	21,4	28,9
Wspieranie tradycji współpracy społecznej – LEADER	65,1	61,7	69,8	56,5	57,1	63,3
Podjęcie współpracy z innymi gminami	48,8	40,4	54,7	34,8	28,6	44,4
Inne	7,0	8,5	9,4	8,7	0,0	7,8

Źródło: badania własne.

Członkostwo Polski w UE stymuluje rozwój lokalny obszarów wiejskich poprzez podejmowanie „oddolnych” inicjatyw określanych mianem podejścia LEADER¹, które w uwzględnione zostało przez blisko 2/3 samorządów.

Wysoko należy oceniać również zamierzenie podjęcia współpracy z innymi gminami. Ma to szczególne znaczenie w przypadku realizacji rozwoju zrównoważonego, odnoszącego się do zachowania walorów i troski o jakość środowiska przyrodniczego, które nie uznaje granic administracyjnych i ma wymiar ponadregionalny. Również realizacja nowych inwestycji w zakresie infrastruktury ekologicznej (kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, składowiska czy zakłady utylizacji odpadów), a wymagające dużych nakładów finansowych, stają się bardziej realne przy podejmowaniu wspólnych inicjatyw przez związki samorządów gminnych. Inicjatywy takie mogą jednocześnie liczyć na dodatkowe wsparcie zewnętrznych źródeł finansowania poprzez przygotowywanie projektów aplikujących o unijne fundusze.

Działania powyższe pozwolą na lepsze wykorzystanie walorów, które są jednocześnie w samych zamierzeniach samorządów wielu gmin regionu górskiego, zwłaszcza z województwa podkarpackiego.

¹ Podejście LEADER jest niezwykle skuteczne jako metoda rozwoju: ekonomicznego – poprzez tworzenie lub utrzymanie miejsc pracy; demograficznego – poprzez odwrócenie negatywnych trendów ludnościowych (np. powrót młodych ludzi na wieś); społecznego – poprzez podejście partnerskie – niezwykle skuteczne w zakresie aktywizacji mieszkańców wsi [Budzych-Szukała, 2008, s. 120].

PODSUMOWANIE

Wysiłek inwestycyjny zmniejszający znaczne dysproporcje i wieloletnie zaniedbania występujące na obszarach wiejskich jest podstawą rozwoju gmin, pozwalającą lepiej wykorzystywać ich wewnętrzny potencjał.

Budowa dróg oraz poprawa ich stanu to warunek wzrostu spójności terytorialnej, ze względu na specyfikę regionu górskiego i właściwe mu funkcje. Surowcowa gospodarka drzewna oparta na zasobach lasów górskich czy rolnictwo wytwarzające specyficzne artykuły regionalne w połączeniu z turystyką, wytwarzają produkty, których oferta kierowana jest do licznych konsumentów spoza regionu. Wykorzystanie tej oferty, warunkowane głównie rozwojem sieci połączeń i szlaków komunikacyjnych określających ogólną dostępność do regionu, znajduje zrozumienie w podejmowanych działaniach badanych gmin.

Wysoką aktywność samorządów zaliczanych do obszarów górskich w zakresie inwestycji infrastrukturalnych umożliwia wykorzystanie wsparcia finansowego funduszami europejskimi zgodnie z przyjętymi celami polityki Unii Europejskiej uznającej za naczelny rozwój zrównoważony.

Świadomość posiadania cennych walorów środowiska naturalnego oraz swoistej specyfiki skłania większość samorządów do ich promocji i podejmowania współpracy z innymi jednostkami dla tworzenia trwałych podstaw przyszłego rozwoju.

LITERATURA

- Baran E., Grzebyk B., 2008 [w:] *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionu górskiego*, UR, Rzeszów.
- Budzych-Szukała, 2008, *Program LEADER w Polsce – sposób na aktywizację wsi* [w:] *Polska wieś 2008 Raport o stanie wsi*, FDPA, Warszawa.
- Czudec A., 2009, *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju wielofunkcyjnego rolnictwa*, UR, Rzeszów.
- Czudec A., 2008, *Polityka wobec obszarów górskich – istota, cele i kierunki zmian* [w:] *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionu górskiego*, UR, Rzeszów.
- Filipiak B., Kogut M., Szewczyk A., Ziolo M., 2005, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, wydaw. FnUS, Szczecin.
- Giordano K., 2005, *Możliwości i bariery planowania zrównoważonego rozwoju w gminach polskich* [w:] *Regionalne strategie rozwoju zrównoważonego*, red. S. Kozłowski, Białystok.
- Górka K., 1999, *Wpływ samorządu terytorialnego na regionalny rozwój społeczno-gospodarczy w Polsce, Przedsiębiorczość a lokalny i regionalny rozwój gospodarczy*, red. J. Targalski, AE, Kraków.
- Gralak A. 2000, *Kształtowanie konkurencyjności regionów w aspekcie ich zrównoważonego rozwoju*, Zeszyty Nauk. SGGW nr 41, Warszawa.

- Hausner J. 2001, *Modele polityki regionalnej w Polsce* [w:] Problemy rozwoju regionalnego, VII Kongres ekonomistów polskich, t. V, PTE, Warszawa.
- Musiał w., 2008, *Ekonomiczne i społeczne problemy rozwoju obszarów wiejskich Karpat Polskich*, IRWiR PAN, Warszawa.
- Rieder P., 1994, *Berglandwirtschaft in der Scgweiz*, „Schriftenreihe Publications” nr 3, ETH Zurich.
- Surówka A., 2007, *Badanie zróżnicowania województw pod względem konkurencyjności* [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, nr 11, UR, Rzeszów.
- Szlachta J., 2009, *Polityka rozwoju regionalnego Polski w warunkach integracji europejskiej*, Prace i materiały IRG SGH nr 82, SGH Warszawa.
- Ślusarz G., Kadyjewski R., 2008, *Obszary górskie w warunkach konkurencyjnej gospodarki* [w:] *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionu górskiego*, UR, Rzeszów.
- Wilkin J., 2008, *Społeczno-ekonomiczne ożywienie polskiej wsi* [w:] *Polska wieś 2008 Raport o stanie wsi*, FDPA, Warszawa.

Streszczenie

Tworzenie trwałych podstaw rozwoju gospodarczego obszarów górskich warunkują działania służące wzrostowi ich konkurencyjności w układzie regionalnym. W regionach słabszych ekonomicznie, podstawą jest stan infrastruktury technicznej, służącej właściwemu wykorzystaniu ich potencjału gospodarczego, gdzie cenne zasoby środowiska naturalnego wyznaczają kierunki dalszego rozwoju. W opracowaniu zwrócono uwagę na działania samorządów gmin, które wykorzystują lokalne zasoby dla realizacji rozwoju zrównoważonego.

Activity of the Commune Mountain Local Government in the Realization of Sustainable Development

Summary

The creation of stable bases of economical development of mountain areas are conditioned by actions which serve to increase their competitiveness in regional scale. In the regions where valuable resources of natural environment designate the directions of the future development the base is the state of technical infrastructure. The main aim of study is the attention was paid to the action of local commune government which uses local resources for realization of sustainable development.